

Warszawa, 31 X 2017 r.

Szanowna Pani Posel,

Zwracamy się w imieniu polskiego środowiska pedagogicznego z prośbą o zachowanie ważnej dla humanistyki i nauk społecznych platformy polskich czasopism. W kontekście projektu ustawy 2.0, przygotowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, docierają do nas niepokojące informacje o możliwości likwidacji dotychczas obowiązującej części B Wykazu czasopism punktowanych MNiSW. W Art. 258, par. 6, ust. 2 zawarto informację dotyczącą nowych zasad ewaluacji jednostek naukowych. Ustawa przewiduje ewaluację na podstawie osiągnięć pracownika naukowego, wśród których znajdują się artykuły naukowe opublikowane „w czasopiśmie naukowym, ujętym w indeksowanych, międzynarodowych bazach czasopism naukowych o największym zasięgu.” Wątpliwości budzi, jawiąca się w tym zapisie, intencja ustawodawcy, która przewiduje marginalizację polskich baz czasopism naukowych, w których znajduje się większość polskich periodyków z obszaru humanistyki i nauk społecznych.

Na podstawie informacji prasowych można domniemywać, że najważniejszym kryterium przy ocenie czasopism ma być ich indeksacja w zagranicznych bazach typu Web of Science, Scopus etc., zarządzanych przez wielkie firmy wydawnicze. Nie kwestionując zasadności umieszczania pism polskich w powyższych bazach, stanowczo sprzeciwiamy się temu, aby były to jedne bazy, indeksujące czasopisma liczące się do dorobku naukowego uczonych i tym samym do ewaluacji jednostek naukowych, w których są zatrudnieni. Poniżej przedstawiamy argumenty za utrzymaniem listy czasopism polskich (Część B Wykazu MNiSW), licząc na Pani zrozumienie i idące za nim wsparcie.

Historyczne doświadczenia polskie, ale i innych krajów europejskich wskazują na to, że oparcie dorobku naukowego o kontekst narodowy stanowi bardzo często kluczowy warunek trwałości osiągnięć naukowych, a częstokroć również warunek przetrwania narodu. Z całą mocą stoimy na stanowisku, że tworzenie wspólnoty naukowej zogniskowanej wokół badań krajowych jest tak samo ważne, jak ich umiędzynarodowienie. Równoważność ta jest tak samo istotna w przypadku badań podstawowych jak i wdrożeń. Oczekujemy zachowania dotychczasowej równowagi w strategii upowszechniania wyników badań, respektującej zarówno pole krajowe jak i międzynarodowe.

Uznajemy za paradoksalne oczekiwanie ustawodawcy, że publikowanie w języku obcym jest bardziej wartościowe (wyżej punktowane) niż w języku ojczystym. Zwracamy uwagę na możliwe konsekwencje płynące z takiego podejścia, przede wszystkim zanik tradycji językowej, jak również wykluczenie różnych grup odbiorców z przekazu naukowego. Odbiorcami mogą być również nauczyciele, którzy w dążeniu do doskonalenia zawodowego nie powinni być ograniczani do źródeł zawierających jedynie wiedzę potoczną, popularną, lecz powinni mieć ułatwiony dostęp do aktualnej wiedzy naukowej.

W ostatnich latach polskie czasopisma naukowe wykonały znaczący wysiłek na rzecz umiędzynarodowienia, zachowując jednocześnie równowagę w publikowaniu tekstów autorów polskich i zagranicznych, a także w języku publikacji. Wysiłek ten, wykonany dzięki wsparciu stowarzyszeń naukowych i uczelni wyższych zaangażował zasoby ludzkie i ekonomiczne, skutkując podniesieniem rangi i widoczności polskich czasopism. Wiele z nich dzięki tej strategii i wsparciu uczelni wyróżnia się na tle międzynarodowym pełną dostępnością w otwartych zasobach (open access), udostępniając bezpłatnie swoją zawartość. W przypadku większości czasopism umieszczonych w bazach zagranicznych, za dostęp do nich trzeba będzie zapłacić, co wykluczy wiele mniej zasobnych środowisk czytelniczych.

W 2015 roku w ramach Polskiej Bibliografii Naukowej została utworzona Polska Baza Cytowań POL-Index (pomyślana jako część Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym POL-on), mająca na celu ustalenie Polskiego Współczynnika Wpływu (PWW), pozwalającego na ustalenie częstości cytowań poszczególnych artykułów publikowanych w polskich czasopismach naukowych. Z przykrością stwierdzamy, że projekt ten – mimo poniesionych wcześniej nakładów finansowych oraz ogromnego wysiłku wykonanego w 2015 roku przez redakcje polskich czasopism naukowych – nie jest kontynuowany. W naszym przekonaniu Polska Baza Cytowań mogłaby z powodzeniem posłużyć do ustalenia siły wpływu poszczególnych czasopism w wymiarze krajowym, tak jak bazy międzynarodowe ustalają ten parametr w wymiarze ponadnarodowym.

Rozwiązanie takie pozwoliłoby zachować równowagę pomiędzy tymi dwoma wymiarami.

Wprowadzenie nowej polityki ewaluacyjnej może doprowadzić do likwidacji znaczącej liczby polskich czasopism naukowych lub całkowitej ich marginalizacji. Wiele polskich periodyków ma wieloletnią tradycję (niektóre ponadstuletnią) i to na ich łamach prowadzony jest dyskurs naukowy istotny dla budowania narodowych zasobów wiedzy. Stoimy na stanowisku, że także przy dotychczasowych zasadach polskie środowisko akademickie jest w stanie samodzielnie regulować kwestie jakości publikacji o czym świadczy cyklicznie prowadzona ocena, skutkująca obniżaniem lub w skrajnych przypadkach odebraniem punktacji tym czasopismom, które kryterium jakościowego nie spełniają. Radykalna zmiana projektowana w zapisach ustawy może być brzemnienna w skutkach, niwecząc dotychczasowy dorobek wielu pokoleń polskich naukowców, zmuszając ich jednocześnie do akceptacji neokolonialnej polityki, uznającej wyższość tego co obce nad tym, co własne.

Z nadzieją oczekujemy na zrozumienie dla przedstawionej argumentacji i liczymy na podjęcie działań w celu zachowania ważnej dla humanistyki i nauk społecznych platformy polskich czasopism.

Z poważaniem

Redaktorzy Naczelnicy Czasopism wydawanych pod patronatem KNP PAN:

- Biuletyn Historii Wychowania – prof. dr hab. *Wiesław Jamrożek*
- Chowanna – prof. dr hab. *Ewa Syrek*
- Forum Pedagogiczne – dr hab. *Dariusz Stępkowski*
- Horyzonty Wychowania – ks. dr *Wit Pasierbek*
- Paedagogia Christiana – dr hab. *Jarosław Horowski*
- Parezja. Czasopismo Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN – dr *Alicja Korzeniecka-Bondar*
- Pedagogika Społeczna – prof. dr hab. *Wiesław Theiss*
- Przegląd Pedagogiczny – prof. dr hab. *Roman Leppert*
- Resocjalizacja Polska – prof. dr hab. *Marek Konopczyński*
- Rocznik Pedagogiczny – prof. dr hab. *Maria Dudzikowa*
- Studia Pedagogiczne – prof. dr hab. *Henryka Kwiatkowska*
- Studia z Teorii Wychowania – prof. dr hab. *Bogusław Śliwerski*